

1. Obiekt

6125/20/1/21
BRAMA FORTECZNA RDZENIA TWIERDZY PRZEMYSŁ - NA ZNIESIENIU

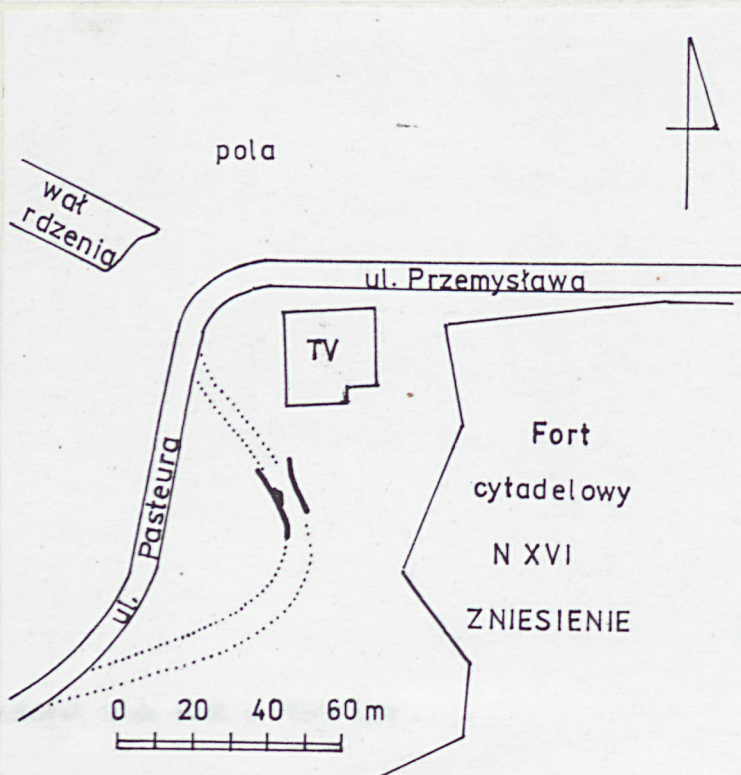
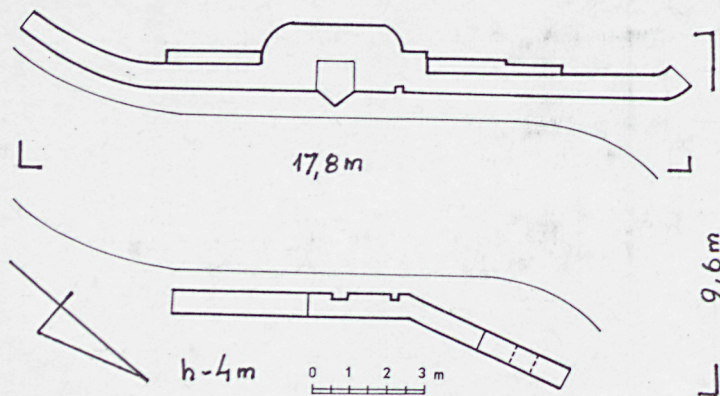
2. Czas powstania

pocz. XX w.

3. Miejscowość

P R Z E M Y Ś Ł

BRAMA NA ZNIESIENIU

Widok ogólny bramy od strony północnej

4. Adres

ul. Przemysława

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo przemyskie

gmina miejska Przemyśl

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna 1. VI. 1975 r.

województwo rzeszowskie

powiat Przemyśl

8. Właściciel i jego adres

Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres

Wojewódzka Dyrekcja Dróg
Miejskich
Przemyśl, ul. Słowackiego

10. Rejestr zabytków

Nr A-705/109 data 20.05.1972 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Budowę nowoczesnych umocnień Przemysła rozpoczęli Austriacy w 1 poł. XIX w. Sporządzone wówczas plany i ekspertyzy określają możliwości i zasięg ufortyfikowania miasta. Prace objęły głównie przedpola od strony wschodniej. Zapoczątkowano też budowę ciągłej linii wałów wyznaczających szeroki obwód głównej linii obrony, wysuniętej znacznie na zewnątrz w stosunku do średniowiecznych i XVI wiecznych fortyfikacji miejskich. Ten zespół umocnień stanowił wg obowiązującej wówczas teorii Rogniata - tzw obóz warowny. Ten główny obwód tworzył rdzeń/noyau/oparty o linię wzgórz dominujących nad miastem od strony północnej, zachodniej i południowej, wzmocniony był szanćcami wysuniętymi przed linię wałów. Około 1856 r. miał już pełny narys odpowiadający dzisiaj zachowanemu. Po 1870 r. następuje budowa półstałej twierdzy pierścieniowej, a w latach 1877-85 stałej twierdzy. W tym okresie, ok. roku 1880 przejścia w linii wałów otrzymują formę murowanych bram flankowanych najczęściej szanćcami. Rozwój techniki wojskowej wymusza ciągłe modernizacje dzieł obronnych, co następuje w latach 1885-1904 i 1911-1914 i obejmuje także niektóre obiekty rdzenia jak: Bramę Sanocką Dolną i na Zniesieniu, oraz na Lipowicy. Po zakończeniu działań I wojny światowej fortyfikacje tracą swoją funkcję. Część murowanych i ziemnych elementów zostaje rozebrana i zniwelowana. Sporadycznie prace rozbiórkowe mają miejsce również po II wojnie światowej - Bramy na Zniesieniu, na Lipowicy, na Ostrowie.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze wyrośnięcie instalacje)

- Sytuacja - Brama na Zniesieniu położona jest w lewobrzeżnej części Przemysła w dzielnicy Zniesienie, na zachodnim krańcu największego wyniesienia, na zapleczu Fortu cytadelowego NXVI Zniesienia - w linii obwałowań rdzenia, w ciągu ulic Przemysława i Pasteura.
- Materiał - Zbudowana z cegły maszynowej o wymiarach: 6x14-15x29,5 cm, wiązanej zaprawą wapienną. Sponson z płyt stalowych.
- Rzut - Dwa ceglane równoległe mury usytuowane są na osi NW - SE i obramowują przejazd o szerokości 530 cm. Mur zachodni, bardziej rozbudowany od wschodniego, posiada w połowie swej długości wnękę o wymiarach 80x100 cm osłoniętą trójkątnym sponsonem z płyt stalowych, o wysokości 215 cm. W płycie północnej prostokątny otwór wejściowy, pozbawiony drzwi; w południowej owalny wizjer - strzelnica z ruchomą osłoną zamontowaną od wewnątrz. Górną partię ścian sponsonu wieńczy grzebień kwadratowy w przekroju, spiczasto zakończonych prętów - rozmieszczonych symetrycznie. Dach sponsonu płaski z jednej płyty. Wszystkie elementy nitowane. Ściana przejazdu nad sponsonem osiąga największą wysokość sięgającą 4 m. Skrajne partie muru zaokrąglają się na zewnątrz. Jego profil narasta schodkowo ku sponsonowi i oddaje ukształtowanie /nieistniejącego obecnie/ wału rdzenia. Nakryty jest ceglana czapka-okapem. Mur wschodni, krótszy od przeciwległego, załamany pod kątem rozwartym, przybiera w widoku kształt trapezu o niesymetrycznie uformowanych ścianach bocznych, przekrytych czapką tworzącą okap. W przyziemiu partii załamanej odcinkowo przesklepiony otwór - przepust dla odprowadzenia wód opadowych.
- Bryła - Obydwie ściany - mury oporowe posiadają pionowe bruzdy - wnęki dla osadzenia belek barykadujących przejazd.
- Elewacje - Lica ścian opracowane starannie w wążku główkowym.

Wyposażenie - stalowy sponson

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne Brama forteczna	17. Użytkowanie obecne nie użytkowana
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Prac budowlanych i konserwatorskich przy obiekcie nie prowadzono. W połowie lat 80 tych podczas modernizacji ulicy Przemysława zniwelowano część wału rdzenia, doprowadzając do odsłonięcia tylnej ściany muru zachodniego.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Wszystkie elementy Bramy są stosunkowo dobrze zachowane. Występują nieliczne ubytki w licach oraz w koronie. Na tylnej ścianie muru zachodniego pionowe pęknięcie na całej jego wysokości. Najbliższe otoczenie porośnięte chwastami i krzewami.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Uporządkowanie otoczenia, usunięcie samosiewów, uzupełnienie ubytków w licach i koronie, odtworzenie odcinka wału przy murze zachodnim. Oznakowanie.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

22. Bibliografia

J. Bogdanowski - Twierdza Przemyśl, w: Teka Konserwatorska. Polska Południowo - Wschodnia. Rzeszów 1991

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Krzysztof Szuwarowski, IX-X.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Krzysztof Szuwarowski, X.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Krzysztof Szuwarowski, X.1996 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów Woj.Oddz.PSOZ w Przemyślu

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1 wkładka - zdjęcia i plany

1. Miejscowość

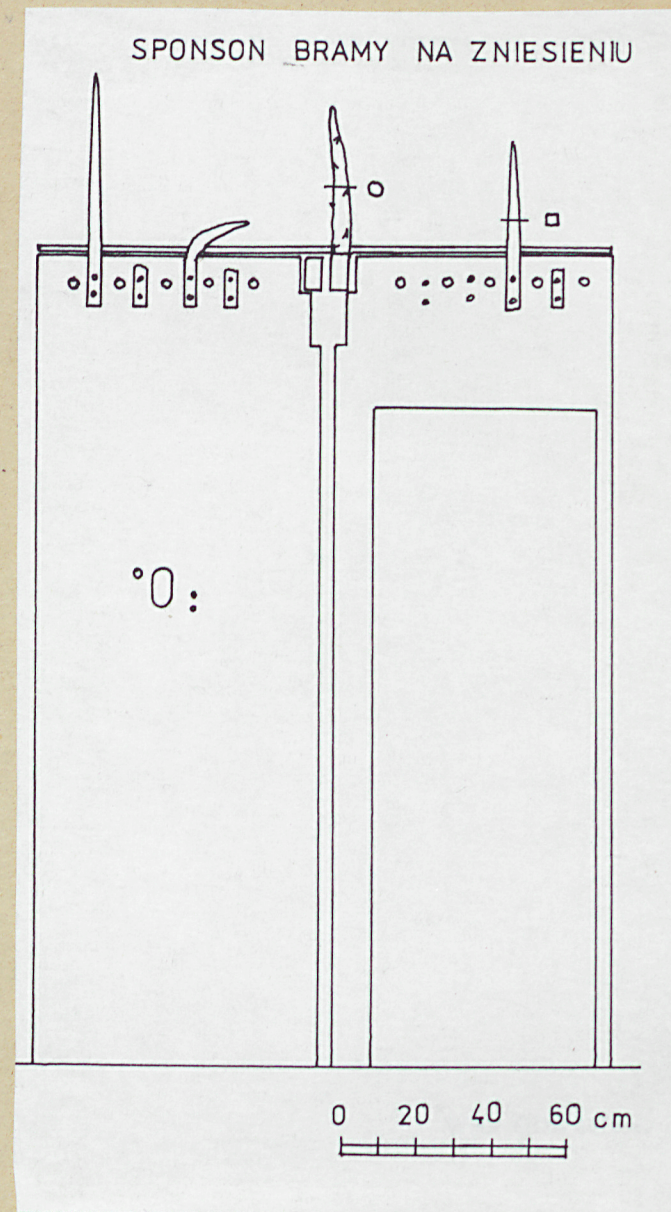
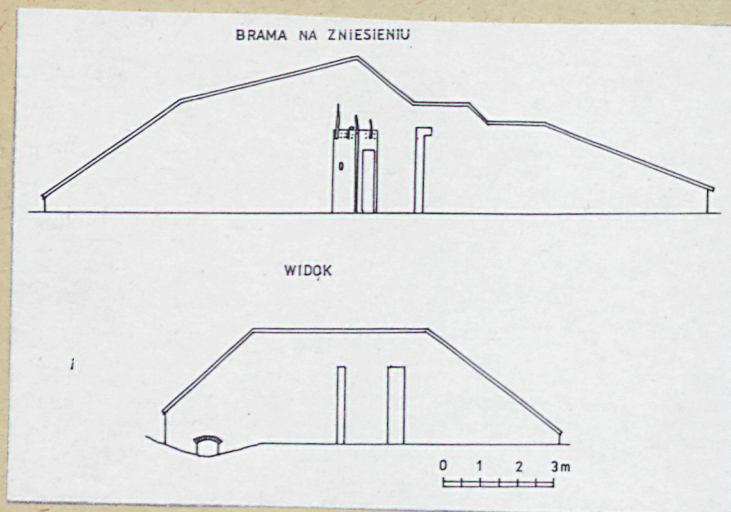
P R Z E M Y Ś L

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

BRAMA FORTECZNA -
NA ZNIESIENIU

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia, plany

Wkładkę założył: Krzysztof Szuwarowski, X. 1996 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: W/O PSOZ w Przemyśle

SIP Przem 1512 u 96 500

Tylna ściana zachodniego muru bramy

Wschodni mur bramy-widok od zachodu

Stalowy sponson - widok
ogólny

Przepust w ramieniu wschodniego muru bramy